

Europos regionų komiteto nuomonė „Naujoji Europos inovacijų darbotvarkė“

(2023/C 79/09)

Pranešėjas:	Markku MARKKULA (FI / EPP), Helsinkio regiono pirmininkas
Pamatinis dokumentas:	Europos Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Europos Vadovų Tarybai, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „Naujoji Europos inovacijų darbotvarkė“ COM(2022) 332 final

POLITINĖS REKOMENDACIJOS

EUROPOS REGIONŲ KOMITETAS (RK)

Kodėl tai taip svarbu? Inovacijų darbotvarkė gali padėti paspartinti transformaciją

1. palankiai vertina Naująją Europos inovacijų darbotvarkę, kuria siekiama skatinti novatorišką mąstymą ir veiksmus inovacijų srityje siekiant tikslo, kad Europa pirmautų mokslo, pramoninės bazės, gyvybingų startuolių ekosistemų, sąlygų kurti inovacijas ir specialistų bazės srityse. RK pabrėžia, kad plataus užmojo ES inovacijų politikos tikslus galima pasiekti vengiant susiskaidymo ir derinant įtakingas priemones, pasitelkiant veiksmingą pramonės, akademinės bendruomenės, socialinių iniciatyvų ir regionų bei vietos administracijų bendradarbiavimą vietos, regionų ir tarpregioniniu lygmeniu, sprendžiant visuomenės uždavinius, kuriuos, be daugelio kitų veiksnių, kelia klimato kaita, būtinybė užtikrinti didesnę atsparumą grėsmėms sveikatai ir skaitmeninė transformacija;
2. vis dėlto mano, kad šiame komunikate turėjo būti pasiūlytos naujos sritys arba išsamesnis požiūris į inovacijas Europos politikoje. Atsižvelgdama į gausius iššūkius (globalizacija, aplinka, sveikata, visuomenės senėjimas, gyventojų skaičiaus mažėjimas daugelyje kaimo vietovių ir taika (karas)), Komisija turėtų remtis krizės metu įgyta patirtimi, mąstyti nestandartiškai ir, be kita ko, pradėti diskusijas dėl inovacijų rūšies atspariai Europos visuomenei kurti. Ypač svarbu daugiau dėmesio skirti socialinėms ir visuomeninėms inovacijoms tiek tiesiogiai susijusioms su pirmiau minėtais iššūkiais, tiek su kitomis sritimis, pavyzdžiui, užimtumo, ypač jaunesnių gyventojų;
3. siūlo Europos Komisijai į naująją Europos inovacijų darbotvarkę nedelsiant įtraukti papildomas priemones, kuriomis daugiausia dėmesio skiriama visuomenės, socialiniams ir energetikos klausimams, ir susieti šias priemones, kad būtų paspartinta visuomenės pertvarka, kuria siekiama tvaraus augimo;
4. atkreipia dėmesį į tai, kad į politikos priemones turi būti įtraukti aiškūs tikslai siekiant panaikinti dvigubą atotrūkį inovacijų srityje: keliose inovacijų politikos srityse Europa gerokai atsilieka nuo pasaulinių lyderių – JAV ir Azijos, o pačioje ES daugelyje regionų nepakankamai nuodugniai atsižvelgiama į esminę inovacijų svarbą ir geriausių rezultatų pasiekę regionai yra iki devynių kartų novatoriškesni už mažiausiai pažangius regionus. RK primena, kad ne visi regionai turi vienodus techninius, žmogiškuosius ir finansinius išteklius, kad pagerintų savo rezultatus inovacijų srityje;
5. pabrėžia, kad naujai inovacijų darbotvarkei įgyvendinti reikia radikalesnių priemonių, nei ES paprastai imasi įgyvendindama Europos masto politikos iniciatyvas, o inovacijų procesai turi būti rizikingesni ir sistemingesni. Tikslas turi būti aiškus, realistinis, ambicingas ir išmatuojamas: padvigubinti poveikį ir perpus sutrumpinti įgyvendinimo terminus;
6. pabrėžia, kad Inovacijų darbotvarkė visai ES turi būti itin svarbus ženklas imtis konkrečių neatidėliotųjų ir ilgalaikių įtakingų veiksmų sprendžiant inovacijų atotrūkio problemą ir skatinant vietos ir regionų inovacijų ekosistemas;

7. pritaria Europos Komisijai, kad nauja inovacijų banga, t. y. giliųjų technologijų inovacijos, yra grindžiama pažangiausias mokslas, technologijų ir inžinerijos pasiekimais, fizinėje, biologinėje ir skaitmeninėje srityse, pasiektą pažangą neretai derinant su potencialu kurti permainas lemiančius pasaulinių problemų sprendimus. RK pabrėžia, kad šia nauja banga turi būti siekiama paspartinti daugiadalykius bendro kūrimo procesus, kurie paskatins visuomenines⁽¹⁾ ir socialines⁽²⁾ inovacijas siekiant didinti asmenų ir bendruomenių gerovę, ir šiais veiksmais bus rimtai atsižvelgiama į žmogiškuosius aspektus, kad Europa gautų didesnę naudą iš visuotinės lyderystę verslumo srityje užtikrinančios mąstysenos plėtojimo;

8. palankiai vertina tai, kad pripažinta Regioninių inovacijų partnerystės bandomoji veikla ir, konkrečiau kalbant, pripažintas Regioninių inovacijų partnerystės vaidmuo skatinant tarpregioninių susietų regionų giliųjų technologijų inovacijų slėnių veiklą ir tarpregionines investicijas į inovacijas;

9. apgailestauja, kad Europos Komisija praleido progą pabrėžti, kad reikalinga stipri sąsaja tarp vietos inovacijų ekosistemų ir Europos mokslinių tyrimų erdvės pasitelkiant EMTE centrus⁽³⁾;

10. ragina Europos Komisiją ir ES valstybes nares, kaip EMTE veiksmų plano dalį, aktyviau kurti EMTE centrus siekiant užtikrinti, kad mokslinių tyrimų, plėtos ir inovacijų partnerystės bei veiksmai būtų atnaujinti kaip prioritetinės vietos ir regionų politinių lyderių darbotvarkės sritys;

Kodėl šiuo metu ES inovacijos ir lyderystė giliųjų technologijų srityje yra svarbesnės nei kada nors anksčiau?

11. pabrėžia Europos potencialą tapti pasauline inovacijų lydere, ypač šiose srityse: atsinaujinantieji energijos ištekliai, mažo anglies dioksido pėdsako vandenilis, baterijos, skaitmeninės technologijos, bepiločiai orlaiviai ir dirbtinis intelektas, našioji kompiuterija, puslaidininkių gamyba ir projektavimas, bendros pramoninės bazės, inovacijų diegimas sveikatos ir maisto produktų sektoriuose, inovacinių sprendimų viešieji pirkimai bei pramonės ir universitetų bendradarbiavimas pagal ES programas. RK taip pat atkreipia dėmesį į tai, kad ES bendrovės pirmauja pasaulyje pagal didelės vertės žaliuosius patentus ir žaliuosius patentus energijai imliuose pramonės sektoriuose. Be to, penktadalis visų aukščiausios kokybės pasaulio mokslo publikacijų parengiama ES. Tačiau norint tapti pasauline verslo ir mokslinių tyrimų, plėtos ir inovacijų lydere, reikia visapusiškai įgyvendinti daugelį plataus užmojo politikos priemonių;

12. pabrėžia, kad sėkmė gali būti pasiekta tik imantis tarpusavyje susietų vietos ir (arba) regioninių veiksmų. RK pabrėžia, kad Europa vis dar atsilieka nuo JAV ir Kinijos viso inovacijų proceso finansavimo srityje. Europoje privačios investicijos auga sparčiau nei kitur pasaulyje, tačiau Europos rizikos kapitalo įmonės vis dar vengia rizikuoti, kiek tai susiję su didelėmis investicijomis, palyginti su JAV ir Kinijos rizikos kapitalo įmonėmis;

13. ragina pasimokyti iš ankstesnių per pastaruosius dešimtmečius įgyvendintų 12 ES inovacijų darbotvarkių, kurios nepakankamai pakeitė inovacijų modelį šiose srityse:

- perėjimas prie į tikslą orientuotos kūrybingumo ir inovacijų kultūros,
- perėjimas nuo pernelyg uždarų klasterių prie tikrai atviros inovacijų ekosistemos,
- lyderystę verslumo srityje užtikrinančios mąstysenos plėtojimas,
- specialių programų mokyklose skatinimas, ypatingą dėmesį skiriant moterims ir mergaitėms,
- tolesnis dėmesio sutelkimas į startuolius, o ne į įmonių plėtrą ir augimą,

⁽¹⁾ „PRI Playbook“ pabrėžiama, kad reikia visuomenės permainų ir visuomeninių inovacijų naudojimo kaip vienos iš priemonių.

⁽²⁾ EBPO socialinių inovacijų apibrėžtis (<https://www.oecd.org/regional/lead/social-innovation.htm>).

⁽³⁾ Reikėtų prisiminti, kad 2021 m. lapkričio mėn. Europos Vadovų Taryba parengė 20 prioritetinių veiksmų, iš kurių viename („Regioninių ir nacionalinių mokslinių tyrimų ir inovacijų ekosistemų kūrimas siekiant pagerinti regioninę ir (arba) nacionalinę kompetenciją bei konkurencingumą“) nurodyta, kad reikia apibrėžti ir išbandyti EMTE centrus, siekiant sudaryti sąlygas kurti konkurencingas mokslinių tyrimų ir inovacijų ekosistemas visoje ES, panaikinti teritorinius skirtumus ir užtikrinti palankesnes sąlygas specialistų ir investicijų srautams.

- žinių valdymo gerinimas ir projektų derinimo bei sinergijos didinimas,
- bendradarbiavimas su vietos ir (arba) regioninėmis inovacijų, teritorinėmis ir teminėmis ekosistemomis,
- gerosios praktikos ir sisteminės transformacijos koncepcijų lyginamoji analizė ir lyginamasis mokymasis pasauliniu lygiu,
- ES programų ir kitų iniciatyvų, kuriomis siekiama panaikinti atotrūkį inovacijų srityje, sąveika ir dalijimasis žiniomis,
- Europos partnerystės kūrimas ir daugiapakopis valdymas bei sisteminės permainos;

14. ragina miestus ir regionus vadovautis misijomis grindžiamu požiūriu, kad būtų sprendžiami itin svarbūs visuomenės uždaviniai, ir rengti savo misijas, kaip antai „Žalioji kursas vietos lygmeniu“ ir skaitmeninės pertvarkos veiksmų gairės bei veiksmų planai. Jose turėtų būti atsižvelgiama į regionines pažangiosios specializacijos strategijas ir naudojamasi ES, nacionalinėmis, regioninėmis ir vietos finansavimo priemonėmis, tiek viešosiomis, tiek privačiomis. Būtina didinti ERPF, Skaitmeninės Europos programos ir programos „Horizontas“ sąveiką, ypač siekiant stiprinti MVI, universitetų, technologijų centrų ir mokslinių tyrimų ir inovacijų organizacijų bendradarbiavimą. Europos skaitmeninių inovacijų centrų tinklo stiprinimas padeda organizuoti regionines inovacijų ekosistemas ir kurti Europos pasaulinės lyderystės koridorius ir tinklus;

15. atkreipia dėmesį į sėkmingas miestų ir regionų iniciatyvas ir geriausią patirtį, įskaitant ES su RK vykdomas kampanijas, pavyzdžiui, piliečių dialogus, inovacijų stovyklas, Europos verslių regionų programą ir iniciatyvą „Mokslas ir regionai“, kurios parodė, kaip vietos lygmens integravimas padeda inicijuoti į uždavinius orientuotą dialogą su įvairių subjektų vietos tinklais, kad būtų pašalintos institucinės ir mąstysenos kliūtys sprendžiant visuomenės uždavinius;

16. primena, kad giliosios technologijos yra skirtos visuomenės pažangai ir kad reikia atsižvelgti į socialinio priimtumo ir naudingumo sampratą. Jų plėtojimui reikia didinti viešąsias ir privačiąsias investicijas į mokslinius tyrimus, technologinę plėtrą ir inovacijas, kad būtų užtikrintas technologinis neutralumas ir išvengta vienos konkrečios technologinės priklausomybės. RK pabrėžia, kad visuomeninės inovacijos apima problemų sprendimo pajėgumus ir verslumo aspektus, padedančius pašalinti trukdžius vertei kurti ir išvengti nesėkmių bei neigiamų išlaidų visuomenei. Todėl įgyvendinant inovacijų darbotvarkę didesnis dėmesys turi būti skiriamas visiems mokslinių tyrimų, technologinės plėtros ir inovacijų suinteresuotiesiems subjektams, įskaitant piliečius, ir apskritai mokslo ir visuomenės santykiams bei būtinoms bendro kūrimo procesams;

17. pažymi, kad pasauliniai žinių tinklai ir bendradarbiaujamasis mokymasis yra labai svarbūs, todėl vietos subjektai, dalyvaujantys tarptautiniuose tinkluose, pavyzdžiui, pasauliniu mastu bendradarbiaujantys mokslininkai, įmonės ir NVO, gali ir turėtų iš išorės šaltinių gautomis atitinkamomis žiniomis ir galimais sprendimais pasidalyti vietos lygmeniu;

18. pabrėžia, kad pažangiosios specializacijos strategijos atlieka labai svarbų vaidmenį stiprinant regionines inovacijų ekosistemas, siekiant geriau skatinti tvarų ekonomikos augimą ir spręsti visuomenės uždavinius laikantis principo „iš apačios į viršų“, bendradarbiaujant ir atsižvelgiant į aplinkybes, taikant geriausius moksliniais tyrimais pagrįstus sprendimus; RK palankiai vertina tokias pastangas, kaip iniciatyvos „Vanguard“ tinklas, siekiant sukurti Europos pramonės vertės grandines, grindžiamas pažangiosios specializacijos strategijų papildomumu;

19. teigia, kad inovacijų valdymui turėtų būti naudinga vadovavimo ir valdymo modelių įvairovė plėtojant elgesio ir valdymo praktiką, kad būtų remiamas perėjimas prie verslumu pagrįstos mąstysenos visais lygiais apimančios bei tarpvalstybiniu mastu veikiančios visuomenės, kuri veiksmingai bendradarbiautų, dalytųsi žiniomis ir priimtų įrodymais pagrįstus sprendimus;

20. mano, kad kai visuomenės uždaviniui spręsti skirti technologiniai sprendimai yra plačiai remiami ir patikrinti, kaip ir dvejopos – žaliosios ir skaitmeninės – pertvarkos atveju, ES lygmuo yra labai svarbus kuriant sąlygas plėtrai, dalijimuisi ir standartų nustatymui, orientuojantis į tikslą ir poveikį, kartu vengiant reguliavimo, kuris lemtų technologinį susiaurėjimą. Šią paramą galima plėtoti didinant piliečių dalyvavimą, naudojant įvairias komunikacijos priemones;

21. primena, kad regionuose ir pramonės sektoriuose didėja poreikis bendrai kurti specialią inovacijų politiką, todėl reikia spartesnės pažangos giliųjų technologijų, žaliųjų ir skaitmeninių porinių projektų ir DVT srityse;

Inovacijų pobūdis: teritorinės, struktūrinės, transformacinės, daugiausia dėmesio skiriant poveikiui

22. dar kartą patvirtina, kad Europos inovacijų politika kartu su Europos mokslinių tyrimų politika turi užtikrinti aukštos kokybės mokslo prieinamumą, kad būtų skatinamos inovacijos ir padedama visuomenei ir įmonėms bendradarbiauti ir įveikti krizes bei sunkumus, su kuriais šiandien susiduria visi ES miestai ir regionai; RK pabrėžia, kad Europos regioninė parama, teikiama iš ERPF ir Teisingos pertvarkos fondo, ir toliau išlieka svarbi. RK primygtinai ragina valstybių narių vyriausybes ir vietas ir regionų valdžios institucijas atsižvelgti į Europos Komisijos pareiškimą ⁽⁴⁾, kad 2021–2027 m. reglamentavimo sistema, kuria reglamentuojamos sanglaudos politikos lėšos, kurioms taikomas pasidalijamasis valdymas, ir lėšos pagal tiesioginio valdymo fondus, leidžia sustiprinti ERPF ir programos „Europos horizontas“ sinergiją;

23. pažymi, kad bendras Europos Komisijos ir RK veiksmų planas mokslinių tyrimų, inovacijų, švietimo srityse ir susijusios politikos priemonės, kuriomis siekiama padidinti žinių srautus visoje Europoje ir bendradarbiaujamąjį mokymąsi politikos formavimo srityje, suteikia galimybę įgalinti tyrėjus, verslininkus ir pilietinę visuomenę sustiprinti savo regionines mokslinių tyrimų ir inovacijų ekosistemas ir tapti neatsiejama visos Europos kompetencijos tinklo dalimi;

24. atkreipia dėmesį į tai, kad ES finansavimas pagal Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonę (visų pirma skirtą atsigavimui po COVID-19 ir ekonomikos atnaujinimui) ir Teisingos pertvarkos fondą (kuris visų pirma skirtas anglių ir kitoms teritorijoms, kurias labiausiai paveikė perėjimas prie neutralaus poveikio klimatui) dar negali turėti visapusiško poveikio skatinant inovacijas, visų pirma dėl labai lėtų lėšų panaudojimo procesų, kuriems taikomos griežtos ES valstybės pagalbos taisyklės;

25. pabrėžia vietas ir regionų valdžios institucijų ir RK vaidmenį, suteikiant piliečiams ir jų demokratiškai išrinktiems atstovams galimybę daryti įtaką inovacijų kryptį bei tikslui ir kurti sprendimus kaip naudotojams inovatoriams. Todėl labai svarbu sudaryti sąlygas ir palaikyti visų formų vietas ir regionų valdžios institucijas ir užtikrinti, kad vietas ir regionų valdžios institucijos būtų pasiruošusios paremti inovacijas vietas lygmenimis;

26. pabrėžia, kad reikia geriau susieti inovacijų darbotvarkę ir geresnio reglamentavimo darbotvarkę naudojantis naujausiomis RK „RegHub“ tinklo išvadomis dėl viešųjų pirkimų ⁽⁵⁾ ir šalinant kliūtis viešosioms investicijoms ⁽⁶⁾, taip pat įtraukiant vietas ir regionų vystymąsi ieškant novatoriškų reglamentavimo sprendimų, kuriais skatinamos inovacijos. Šiuo atveju integruojant abi darbotvarkes svarbi bendra pramonės ir visuomenės bazė (angl. *Industry and Societal Commons*);

27. kalbant apie ES mokslinių tyrimų politiką, EMTE politikos darbotvarkę ir EMTE forumą, ragina užtikrinti, kad sprendimų priėmimas būtų atviresnis, piliečiai aktyviai prisidėtų ir veikėjai visapusiškai atsižvelgtų į RK ir su regionų lygmeniu susijusių suinteresuotųjų subjektų pasiūlymus. Tai reiškia, kad atrenkant iššūkius, kuriuos turi spręsti ES, daugiau dėmesio reikia skirti mokslo ir inovacijų viešajai vertei, kartu didinant viešąją paramą, reikalingą tolesniam plėtojimui ir įgyvendinimui;

Su penkiomis svarbiausiomis sritimis susiję konkretūs punktai

Pavyzdinė iniciatyva dėl veiklą plečiančių giliųjų technologijų įmonių finansavimo

28. pažymi, kad dauguma Europos šalių turi veikiančią finansų rinką, pagrįstą nacionalinėmis vyriausybės remiamomis rizikos kapitalo ir privataus kapitalo rinkomis, ir kad siūlomas Europos inovacijų tarybos (EIC) fondas, teikiantis viešąsias dotacijas ir ilgalaikio kapitalo investicijas, turėtų suteikti papildomos vertės rinkai ir padėti išvengti esamos rinkos sutrikdymo;

⁽⁴⁾ Komunikato dėl Komisijos pranešimo dėl ERPF programų ir programos „Europos horizontas“ sinergijos projekto turinio patvirtinimo priedas C(2022) 4747 final, 2022 m. liepos 5 d., Briuselis.

⁽⁵⁾ <https://cor.europa.eu/en/engage/Documents/RegHub/report-consultation-01-public-procurement.pdf>

⁽⁶⁾ <https://cor.europa.eu/en/engage/Documents/RegHub/RegHub%20report%20on%2021%20century%20rules.pdf>

29. pabrėžia, kad reikia finansavimo iniciatyvų, kuriomis sudaromos palankios sąlygos naujoms ir inovatyviomis technologijomis paremtoms įmonėms tęsti veiklą savo vietovėje pasinaudojant sinergija ir plėtojant didesnę papildomumą su kitais vietos suinteresuotaisiais subjektais, tokiais kaip mokslinių tyrimų organizacijos ir kitos įmonės;

30. mano, kad tvirtesni mokslinių tyrimų ir inovacijų ryšiai turėtų apimti veiksmingą pagal mokslinių tyrimų programą „Horizontas“ vykdomų projektų rezultatų sklaidą, ypatingą dėmesį skiriant jų vertei gerinant regionines inovacijų ekosistemas ir žinių trikampį (moksliniai tyrimai, švietimas ir inovacijos), taip pat kasdieniniam miestų, regionų ir piliečių gyvenimui, ypač užimtumui ir gerovei. RK pabrėžia, kad būtina veiksmingai skleisti programos „Horizontas“ mokslinių tyrimų projektų rezultatus institucijų atvirųjų duomenų portaluose;

31. dar kartą patvirtina, kad EIC ir jos portfelis nėra gerai žinomi tarp pramonės šakų, startuolių, veiklą plečiančių įmonių ir MVĮ visoje Europoje. Galimybė naudotis jos paslaugomis turėtų būti paprastesnė ir lengvesnė;

32. ragina užtikrinti, kad EIC fondas atliktų katalizatoriaus vaidmenį ir jo veikla būtų vykdoma ilgą, bet ribotą laikotarpį, ir primygtinai ragina užtikrinti galimybes sėkmingai pasitraukti iš rinkos vykdant pirminį viešą akcijų siūlymą;

33. siūlo sutelkti dėmesį į naujas įmones ir ekosistemas, kurioms reikia labai didelių ilgalaikių investicijų, pavyzdžiui, į susijusias su elektromobilių baterijomis, vandeniliu ir puslaidininkiais, ir kurios nepakankamai anksti pritraukia tiesioginį privatų finansavimą; pokyčius skatinančioms investicijoms reikia „kantraus“ viešojo finansavimo, o ne privačiojo sektoriaus finansavimo, kuris daugiausia skatina „rinka grindžiamas“ inovacijas;

34. pabrėžia, kad „kūrybinė įtampa“ ir „kūrybinė destrukcija“ yra veiksmingi būdai paskatinti išrasti kažką itin naują – bendrai kurti galimas proveržio iniciatyvas. Tam reikia iš dalies panaudoti ES finansavimą siekiant išlaikyti, pritraukti ir persikirstyti specialistus ir išteklius iš aukštos kokybės rinkos ekonomikos iniciatyvų, kuriomis buvo sprendžiami panašūs sunkumai pasinaudojant ilgalaikių viešojo ir privačiojo sektorių verslo partnerysčių patirtimi;

35. primena, kad Europa turi paspartinti visą vietos lygmens inovacijų procesą, grindžiamą kūrybiškų idėjų atranka, eksperimentavimu, testavimu, prototipų kūrimu, lyginamuoju mokymusi ir plėtra. Europos Komisija turėtų pademonstruoti savo inovatyvumą kurdama naujas finansavimo formas tai vietos veiklai, kuri savo pirminiame etape parodo turinti universalų potencialą. Šios ES finansavimo schemas skatintų nacionalinį ir regioninį galimybių finansavimą, įskaitant aktyvų sanglaudos fondų naudojimą;

36. primygtinai ragina Europos Komisiją imtis iniciatyvos ir spręsti didžiausią struktūrinę problemą akcijų rinkoje, suteikiant biržinėms bendrovėms galimybę išleisti naujas akcijas ir parduoti jas rinkoje netaikant apsunkinančio akcijų emisijos proceso;

37. pabrėžia, kad nors bet kokios inovacijų darbotvarkės sėkmė priklauso nuo nuolatinio gebėjimo pakeisti senus produktus ir paslaugas naujais, proveržio poveikio turėtų būti siekiama pasitelkiant bendrą projektavimą ir bendrą kūrybą, kad būtų užtikrintas ilgalaikis pritarimas, taip pat įtraukiant vietos ir regionų subjektus;

Pavyzdinė iniciatyva dėl sąlygų giliųjų technologijų inovacijoms sudarymo pasitelkiant eksperimentavimo erdves ir viešuosius pirkimus

38. pabrėžia atviros paieškos proceso svarbą ir nurodo mokslinių tyrimų ir patvirtintų metodų visumą, kad būtų galima suderinti ir valdyti daugiapakopio bendradarbiavimo ir eksperimentavimo procesus vykdant radikalią sistemine transformaciją. RK pripažįsta, kad reikia tobulinti profesinius gebėjimus ir darbo vietas, kad jos taptų mokymosi aplinka, kurioje būtų galima įgyvendinti perspektyvias idėjas, sudarant palankias sąlygas pasitikėjimui ir eksperimentavimui vykdant bendrus projektus su patvirtinta vizija, tikslais, strategijomis ir veiksmų planais;

39. pabrėžia, kad, laikantis daugiapakopio bendradarbiavimu grindžiamo požiūrio, vietos problemų sprendimai daugeliu atvejų turėtų būti kuriami bendrai su keturgubos spiralės suinteresuotaisiais subjektais realioje aplinkoje. Toks kūrimas paskatins greitą mokymąsi, plėtrą ir greitą koregavimą einant inovacijų keliu, o tam tikras koordinavimas ir

stebėseną vykdomi sudarant tarpregioninius tinklus. Siekiama nustatyti, kas įmanoma, ir padidinti lūkesčius principo „padaryti įmanoma tai, kas neįmanoma“ atžvilgiu, tada palyginti alternatyvią praktiką ir įvertinti bei sužinoti sėkmingus ir nesėkmingus eksperimentavimo būdus, taip pat skatinti inovacijų sklaidą ir diegimą nepaisant jų pirminio konteksto;

40. pabrėžia, kad siekiant veiksmingai įgyvendinti politiką, labai svarbu tinkamai stebėti ir sekti inovacijas; primena (7) Regionų inovacijų diegimo rezultatų suvestinės, skirtos regioninei teritorinei politikai, naudojimą ir tolesnį plėtojimą; primena, kad tai yra itin svarbi priemonė lyginant regioninės inovacijų politikos rezultatų pokyčius ir organizuojant lyginamojo mokymosi procesus tarp regionų, taip gerinant regionų inovacijų ekosistemas ir pažangiąją specializaciją;

41. pabrėžia, kad didelio masto eksperimentams reikia pagal programą „Europos horizontas“ įgyvendinamų Europos partnerystės, novatoriškų viešųjų pirkimų ir Europos inovacijų tarybos (EIC) paramos per visą inovacijų ciklą, pradedant ankstyvaisiais mokslinių tyrimų etapais ir baigiant koncepcijos pagrindimu ir technologijų perdavimu, taip pat reikia eksperimentų, įmonių ir startuolių finansavimo ir didinimo, kad jie sėkmingai įgyvendintų bendriems Europos interesams svarbius projektus (BEISP) ir Vandenilio slėnių partnerystes;

Pavyzdinė iniciatyva dėl Europos inovacijų ekosistemose vykdomų inovacijų spartinimo ir stiprinimo visoje ES bei atotrūkio inovacijų srityje mažinimo

42. siūlo, kad regioniniai inovacijų slėniai kartu su pirmaujančiomis aukštojo mokslo institucijomis turėtų tapti svarbiausiais visuomenės ir pramonės permainų katalizatoriais ir sudarytų sąlygas panašių specializacijos sričių regionams bendradarbiauti ir įgyvendinti bendrus inovacijų projektus. Tokiomis aplinkybėmis reikės visapusiškos, koordinuotos ir decentralizuotos programos stebėsenos ir vertinimo sistemos;

43. pažymi, kad, norint pasiekti užsibrėžtus tikslus, iš ERPF programai „Europos horizontas“ (100 mln. EUR) ir Tarpregioninių investicijų į inovacijas priemonei (I3) (70 mln. EUR) skirtų išteklių pakaks tik pradinei programai, kuri turi būti remiama dedant daug daugiau pastangų ir skiriant tolesnį finansavimą. RK ragina Europos Komisiją plėtoti veiksmingą šių finansavimo šrautų sąveiką, remiantis tokiomis iniciatyvomis kaip Regioninių inovacijų partnerystė (PRI) ir Europos skaitmeninių inovacijų centrų tinklas (EDIH);

44. palankiai vertina tai, kad Europos Komisijos efektyvias priemones skatinti regioninį matmenį ir regionines inovacijų ekosistemas ES politikoje, nes jie svarbūs Europos konkurencingumo didinimui ir ES strateginės autonomijos užtikrinimui siekiant pažangaus ir tvaraus augimo. RK atkreipia dėmesį į tai, kad aukštojo mokslo įstaigos yra regionų inovacijų ekosistemų, kurios turi tvirtą startuolių ir verslo kultūrą, pagrindas. Visos aukštojo mokslo įstaigos, ypač taikomųjų mokslų universitetai ir kitos panašios aukštojo mokslo įstaigos, kurios kuria praktinio įgyvendinimo metodus, turi stiprinti savo, kaip aktyvių inovacijų varomosios jėgos, vaidmenį regionuose, užtikrinti labai reikalingų specialistų mokymą, pritraukti naujų talentų vietoje ir sudaryti sąlygas svarbias technologines inovacijas perkelti į vietos ekonomiką;

45. atkreipia dėmesį į svarbų profesinio rengimo vaidmenį, daugiausia dėmesio skiriant technikų ir kitų į praktiką orientuotų specialistų mokymui, įgyvendinant šią inovacijų darbotvarkę;

46. atkreipia dėmesį į esminį Europos giliųjų technologijų inovacijų darbotvarkės iššūkį, nes joje numatyta nepakankamai paskatų, patirties ir išteklių siekiant įtraukti suinteresuotuosius subjektus į sisteminę pertvarką. Mums taip pat reikia paskatų, kad pirmaujančios aukštojo mokslo institucijos pereitų nuo principo „skelbk arba tai padarys kiti“ (angl. *publish or perish*) laikymosi prie didesnio dėmesio tam, kaip bendradarbiaujant su pramonės sektoriumi spręsti neatidėliotinus visuomenės uždavinius ir remti giliųjų technologijų inovacijas bei pasaulinių technologijų perdavimą;

47. siūlo, kad aukštojo mokslo institucijos kartu su kitais keturgubos spiralės veikėjais nustatytų vietos ekosistemų, kuriuose mokslininkai, studentai ir įmonės kartu eksperimentuoja ir bando naujas technologijas su nauja verslumo ir inovacijų kultūra, profesionalių organizatorių vaidmenis ir atsakomybę;

(7) CoR-517-2020.

48. pakartoja, kad svarbu tikslingai orientuoti ir finansuoti iniciatyvas, kuriomis siekiama paveikti du inovacijų atotrūkius, kad būtų sudarytos visuotinės sąlygos organizuotoms daugiasubjektėms partnerystėms kompetencijos lygmeniu ir atverti šias partnerystes partneriams iš tų šalių ir regionų, kuriems sekasi blogiau. Šios partnerystės labai svarbios kuriant tvirtesnę ir darnesnę ES inovacijų ekosistemą;

49. pakartoja, kad EMTE centrai, jungiantys sprendimus priimančius asmenis ir mokslinių tyrimų, plėtros ir inovacijų subjektus, yra ideali priemonė siekiant visapusiškai pripažinti teritorinio požiūrio į mokslą ir inovacijas privalumus bendrai kuriant naujus sprendimus, kaip įveikti dabartines krizes laikantis regioninio požiūrio „iš apačios į viršų“;

50. rekomenduoja per Europos įmonių tinklą imtis veiksmų tarptautinio technologijų perdavimo ir technologinio bendradarbiavimo mokslinių tyrimų, technologijų plėtros ir inovacijų srityje;

Pavyzdinė iniciatyva dėl giliųjų technologijų specialistų ugdymo, pritraukimo ir išlaikymo

51. primygtinai ragina parengti konkretų veiksmų planą ir numatyti paskatas bei tinkamą finansavimą, kad aukštojo mokslo institucijos būtų skatinamos aktyviai dalyvauti sprendžiant pagrindines visuomenės problemas, skatinant Europos giliųjų technologijų inovacijas, pramonės bendradarbiavimą ir integraciją, taip pat ugdyti Europoje reikalingus specialistus;

52. pabrėžia aukštojo mokslo institucijų, ypač studentų, vaidmenį skatinant į startuolius ir mokslą orientuotą mąstyseną bei universitetų ir pramonės partnerystes remiant giliųjų technologijų inovacijas ir technologijų perdavimą; aukštojo mokslo institucijos turėtų tapti struktūrinių pokyčių, kurių reikia norint paspartinti giliųjų technologijų inovacijas, kad Europoje būtų ugdomi ir išlaikomi specialistai, varomąja jėga; Šiuo atžvilgiu svarbų tarpininkų ir mediatorių vaidmenį gali atlikti technologijų centrai;

53. siūlo, kad geriausias aukštojo mokslo institucijos, kaip ir JAV, rodytų pavyzdį kitiems, kaip perorientuoti mąstyseną į visuomenę, kuri vertina verslumą, startuolius ir augančias įmones, universitetų ir pramonės bendradarbiavimą, giliausias technologijas ir visuomenės problemų sprendimą;

54. dar kartą patvirtina, kad Europos inovacijos ir technologijos institutas (EIT), jo žinių ir inovacijos bendrijos (ŽIB) ir jų atsakomybės sritys dar nėra gerai žinomi miestams, regionams, studentams, piliečiams ir akademinėi bendruomenei visoje Europoje;

Pavyzdinė iniciatyva dėl politikos formavimo priemonių tobulinimo

55. rekomenduoja gilinti kintančio inovacijų pobūdžio vietos ir regionų politikos formavime, supratimą, pasitelkiant Regioninių inovacijų partnerystės bandomąją iniciatyvą ir JRC, Mokslinių tyrimų ir inovacijų GD, Vidaus rinkos, pramonės, verslumo GD, Regioninės ir miestų politikos GD bei RK bendradarbiavimą. Tai turėtų būti daroma bendradarbiaujant su RK ir JTC regioninių inovacijų partnerystės bandomąja veikla ir su patyrusiais Europos masto į inovacijas orientuotais tinklais, pavyzdžiui, EARTO, ERRIN ir ENoLL;

56. pažymi, kad ši pavyzdinė iniciatyva apima regionams ir miestams labai svarbius veiksmus. RK pritaria Europos Komisijos pareiškimams dėl paramos regionams rengiant ir įgyvendinant geresnę inovacijų politiką ir siūlo derėtis dėl bendro įgyvendinimo plano, kuriame būtų atsižvelgiama į įvairius Inovacijų darbotvarkės ir šios nuomonės elementus;

57. primena (visiems regionams), kad ši Naujoji inovacijų darbotvarkė yra gyvybiškai būtina ir plati iniciatyva, kuria siekiama kartu kurti naujas priemones opioms visuomenės problemoms, kurioms reikia Europos bendradarbiavimo, spręsti ir rekomenduoja, kad Europos Komisija, naudodama regioninių inovacijų partnerystės ir kitas priemones, padėtų miestams ir regionams rengti savo regionines inovacijų darbotvarkes ir spartinti inovacijų priemones su savo suinteresuotaisiais subjektais;

58. pritaria, kad reikia apibrėžti ir naudoti pagrindinius terminus, rodiklius, duomenų taksonomiją ir palyginamų duomenų rinkinius siekiant paremti politikos formavimą, grindžiamą įrodymais, kurie būtų skelbiami, kai tik įmanoma, instituciniuose atvirųjų duomenų portaluose, kad būtų užtikrinta prieiga, galimybes jais naudotis ir konsultuotis;

Tolesni veiksmai

59. siūlo JTC sukurti tikrą Europos virtualią bendradarbiavimo aplinką, kurioje galėtų vykti mainai, eksperimentai ir bandymai, kaip įgyvendinti mokslinių tyrimų technologinės plėtros ir inovacijų politikos metodus, priemones ir praktiką ir kad valstybės narės, regionai ir savivaldybės galėtų jais naudotis formuodami ir įgyvendindami savo inovacijų politiką;
60. pabrėžia, kad vykdant Inovacijų darbotvarkės procesą reikia kartu su suinteresuotaisiais subjektais reguliariai vertinti pažangą ir pakeitimus;
61. pabrėžia, kad labai svarbu didinti pagrindinių ES iniciatyvų sinergiją ir bendradarbiavimą jas įgyvendinant ir parodyti, kaip tai vyksta realiai praktiškai gyvendinant naująją Europos inovacijų darbotvarkę vietos ir regionų lygmeniu. Todėl ES ir valstybių narių vyriausybės turėtų didinti įvairių Europos ir nacionalinių finansavimo šaltinių, visų pirma skirtų miestų ir regionų inovacijų bazei stiprinti, sinerginį naudojimą;
62. pabrėžia, kad norint veiklą plečiančių įmonių skaičiaus augimo Europoje, reikia, kad politiniai lyderiai visais lygmenimis išpareigotų finansuoti mokslinius tyrimus, technologinę plėtrą ir inovacijas kur kas daugiau nei iki šiol ir taip išplėstų naujas augimo platformas ir įtakingas vietos pagrindu veikiančias atviras inovacijų ekosistemas visoje Europoje. Pradinis etapas gali vykti pasitelkus regionus ir miestus, kuriuose išbandomos regioninių inovacijų partnerystės;
63. rekomenduoja stiprinti metodologiją, kad visais valdymo lygmenimis būtų vykdomi sisteminiai pertvarkymo procesai, kuriuose daugiausia dėmesio skiriama pokyčius skatinančioms inovacijoms sprendžiant pasaulinius uždavinius. Vienas iš tikslų – šiuose pertvarkos procesuose dažniau naudotis geriausiomis mokslu pagrįstomis žiniomis. Kitas tikslas – bendrai kurti vietos lygmens Europos lyderystės praktiką, susijusią su esamais privalumais, pavyzdžiui, žaliuoju kursu, dvejopos pertvarkos metodu ir strateginio atsparumo stiprinimu;
64. primygtinai ragina kovoti su pasauline konkurencija dėl talentų ir lyderystės mokslo, technologijų, inžinerijos, matematikos ir inovacinių pajėgumų srityse, kaip atskaitos tašku remiantis dviem JAV iniciatyvomis: Nacionalinio mokslo fondo (NSF – *National Science Foundation*) nauja finansavimo iniciatyva „Regioninių inovacijų varikliai“ (*Regional Innovation Engines*), programa, kuri skatina ir stiprina inovacijų ekosistemas visoje JAV, ir Masačusetso technologijos instituto (MIT) Regioninio verslumo spartinimo programa (REAP – *Regional Entrepreneurship Acceleration Program*) – pasaulinė iniciatyva, padedanti regionams paspartinti ekonominį augimą ir skatinti socialinę pažangą pasitelkiant inovacijomis pagrįstą verslumą;
65. pabrėžia, kad Inovacijų darbotvarkė bus sėkminga tik tuo atveju, jei bus išvengta susiskaidymo ir priemonės bus veiksmingai įgyvendinamos. Europa taps pasauline lydere mokslo srityje, o jos pramoninė bazė, gyvybingos startuolių ekosistemas, sąlygos kurti inovacijas ir specialistų bazė sudarys palankias sąlygas įgyvendinti Europos žaliąjį kursą ir JT DVT.

Bruselis, 2022 m. gruodžio 1 d.

*Europos regionų komiteto
pirmininkas*

Vasco ALVES CORDEIRO